

14-16 Yaş Aralığında Çocuk Sahibi Olan Ebeveynlerin Spor Farkındalığının Değerlendirilmesi

Serranur AKBAL^{1A}, Barış YILMAZ^{1B}, Özlem KOÇAK^{1C}, Reşat SADIK^{1D}

¹ Düzce Üniversitesi, Spor Bilimleri Fakültesi, Spor Yöneticiliği Bölümü, Düzce, TÜRKİYE

Sorumlu Yazar: Serranur AKBAL: e-mail: sakbal36@gmail.com

Çıkar Çatışmaları: Yazar(lar)ın beyan edeceği herhangi bir çıkar çatışması yoktur.

Telif Hakkı ve Lisans: Dergide yayın yapan yazarlar, CC BY-NC 4.0 kapsamında lisanslanan çalışmalarının telif hakkını saklı tutar.

Etik Beyanı: Bu çalışmanın gerçekleştirilmesi ve yazılmasında bilimsel ve etik ilkelere uyulduğu ve kullanılan tüm kaynaklara usulüne uygun şekilde atıfta bulunulduğu beyan edilmiştir.

A: Orcid ID: 0009-0001-4842-6006 B: Orcid ID:0000-0002-1221-8782 C: Orcid ID:0009-0005-6201-0073 D: Orcid ID:0000-0002-2312-8213

Özet

Bu çalışma 14-16 yaş aralığında çocuk sahibi olan ebeveynlerin spor farkındalığını ölçmek ve bu ölçümler üzerinden bir değerlendirme yapabilmek amacıyla yapılmıştır. Çalışmada, ebeveynler üzerindeki spor farkındalığının cinsiyet, yaş, eğitim durumu, çalışma durumu, gelir düzeyi ve sportif öz geçmiş gibi değişkenler açısından farklılığına bakılmıştır. Araştırmada, Uyar ve Sunay (2020) tarafından geliştirilen spor farkındalığı ölçeğinden yararlanılmıştır. Tarama modelinde gerçekleştirilen araştırmanın çalışma grubunu 246 ebeveyn oluşturmaktadır. Araştırma verilerinin normal dağılım göstermesi sonucunda, çalışmada parametrik testlerden yararlanılmıştır. Araştırmanın sonuçlarına göre bazı değişkenler açısından istatistiksel olarak anlamlı farklılıklara rastlanmıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn, Farkındalık, Spor

Evaluation of Sports Awareness of Those Who Have Children Aged 14-16

Abstract

This study was conducted to measure the sports awareness of parents with children aged 14-16 and to make an assessment based on these measurements. The study examined the differences in sports awareness among parents in terms of variables such as gender, age, education level, employment status, income level, and sports background. The Sports Awareness Scale developed by Uyar and Sunay (2020) was utilized in the study. The study group consisted of 246 parents in the screening model. Since the research data showed a normal distribution, parametric tests were used in the study. According to the results of the research, statistically significant differences were found in some variables.

Keywords: Awareness, Parent, Sport

INTRODUCTION

Farkındalık kavramı Budizm öğretisi dili olan “Pali” dilinden gelmektedir. Söz konusu dilde yer alan “Sati” sözcüğü “hatırlama, farkındalık ve dikkat” gibi anlamlar içermektedir (Germer, 2004). Bireyin farkındalık seviyesi ile olup bitenleri algılama seviyesi arasında belli bir ilişki vardır (Dökmen, 2002). Farkındalık genel bağlamda kişinin iç dünyasına, daha önceden edindiği yaşam deneyimlerine bağlıdır ve kişiden kişiye değişkenlik gösteren soyut bir algıdır (Deikman, 1996). Farkındalık, Kabat-Zinn (2005), tarafından “anlık deneyim akışlarına dikkatin bilinçli olarak yöneltilmesi olarak vurgulanmaktadır. Bir başka tanımda ise farkındalık, “anlık deneyimlerin kabullenmeyle ayırmsanması” biçiminde yer almaktadır (Siegel, 2009).

Yaşamın birçok alanında farkındalık türlü şekillerde kendini gösterir. Bireyler çeşitli olgu ve olaylara çeşitli farkındalıklar geliştirirler. Bu farkındalıklara örnek olarak eğitime, sağlığa, siyasete, spora vs. yönelik farkındalıklar gösterilebilir. Spor farkındalığı ise “sporun bireysel ve toplumsal faydalarını öğrenme, başka kategorilerle ilişkilendirme, hayata geçirme ve çevresini bilinçlendirme” olarak açıklanabilir. Bu bağlamda farkındalık sportif anlamda eyleme geçmenin de önemli anahtarlarından biri olarak düşünülebilir. Genel olarak değerlendirildiğinde spor farkındalığı sportif performansı ve başarıyı olumlu yönde etkilemektedir (Smeeton&Huys, 2011).

Günümüzde sporun öneminin giderek daha fazla anlaşılması, sağlıklı ve bilinçli nesiller yetiştirilmesi için insanların spora ilişkin bilgilendirilmesi gereksinimini ortaya koymuştur. Özellikle son yıllarda dünya genelinde ortaya çıkan ve hızla yayılan hareketsiz yaşamın topluma, sağlığa ve ekonomiye yönelik hasarları, söz konusu eksikliklerin giderilmesi hususunda en ucuz, en ekonomik ve sürdürülebilir yöntem olarak sporun önemini tekrar gündeme getirmiştir. Ülkemizde, sağlıklı bir spor kültürünün oluşması, sporun toplumda uygulanabilir olması, modern spor öğretisinin topluma aktarılması, sporun evrensel değerlerinin topluma benimsetilmesi ve sağlıklı nesiller yetiştirilebilmesi için toplumun her kesiminde spor farkındalığının oluşması ile sağlanabilir (Uyar ve Sunay, 2020).

Günümüzde sporun, egzersizin ve hareketli yaşamın bilinen faydaları mevcuttur. Yetişkinlerde ve çocuklarda hareketsiz yaşam söz konusu olduğunda bu durumun olumsuz sonuçları ve birtakım sağlık sorunlarını beraberinde getirdiği bilinmektedir (Hekim, 2016). Sporun bir yaşam tarzı olarak hayatımızda yer edinmesi, günümüz modern çağında teknoloji bağımlılığı, postür, obezite gibi temel problemlerin önüne geçilmesi içinde önemlidir. Özellikle çocukların sportif etkinliklerde yer alması gelişim aşamasının desteklenmesi sürecinde oldukça etkilidir (Saka vd., 2008). Bu süreçte gelecek nesilleri yönlendirmesi için anne babanın çocuğun üzerindeki etkisi oldukça önemlidir. Ebeveynler sadece çocuklarına spor yapma imkânı sağlamakla kalmayıp, aynı zamanda çocuklarının fiziksel ve ruhsal gelişimi göstermelerini de amaçlamaktadırlar. Bu da beraberinde birçok karar almayı gerektirir. Örneğin; çocuğunuzu ne zaman spora başlatmanız gerektiği, aynı anda kaç spor yapması gerektiği, hangi sporların ve programların seçileceği, çocuğun katılımının ne zaman sonlandırılacağı, tek bir spora odaklanma isteği veya sporu bırakması gibi seçenekler arasından karar alınmasını gerektirebilir. Bu türde kararlar ve bu kararların alınma şekilleri çocuklar üzerinde derin etkiler yaratabilir, çocukların psikososyal ve gelişimsel sonuçları üzerinde de farkı sonuçlar doğurabilir (Knight, 2019).

Sportif etkinliklerde bulunan çocukların sorumluluk duygusu gelişmiş, iletişim becerisi kuvvetli, özgüveni yerinde bireyler olması beklenen bir durumdur (Yıldız ve Çetin, 2018). Bireylerin spora katılımındaki etkenler aile, birincil gruplar, referans grupları, meslekleri, gelirleri, yaşları, cinsiyetleri, serbest zaman etkinlikleri vb. gibi unsurlar olarak sıralanabilir (Güven, 2006). Çocukların spora katılım düzeyinde başka etkenler de olmakla birlikte en belirleyici etkenlerden biri de ebeveynlerin spora duydukları ilgi düzeyidir (Uğurlu, 2018). Spor farkındalığı ailede başladığında, spora eğilimli çocukların olması, çocukların sporu sevmesi beklenen bir geri bildirimdir (Yıldız, 2015). Ebeveynlerin arasında spor geçmişine sahip olan çocukların spor etkinliklerine katılmalarında daha aktif oldukları görülmektedir. Spor farkındalığı olan ebeveynlerin çocuklarını spor etkinliklerine götürmesi, spora yönelik yönlendirmeler yapması çocukların spora olan ilgisinde önemli unsurlar içinde yer alır (Yılmaz ve Kartal, 2022).

Bu çalışma ebeveynler üzerindeki spor farkındalığının değişken esasları göz önüne alınarak saptanması ve ortaya konması amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda araştırmayla elde edilen veriler neticesinde spor

farkındalık düzeyinin etki ettiği değişkenler saptanarak farkındalık düzeyine yapılmak istenilen katkılar bu değişkenleri esas alarak uyarlanabileceği düşünülmektedir. Yapılan çalışmalar incelendiğinde elit genç sporcuların, spora katılımları üzerinde ailelerinin etkisini belirlemek amacıyla İngiltere'de yapılan araştırmanın yüzücülerin %70'i, cimnastikçilerin %42'si ve tenisçilerin de %57'si oranında bu sporlara başlamalarında ebeveynlerin katkıları görülmektedir (Baxter, 2003). İstanbul'da 14-16 yaş grubu genç basketbolcular üzerinde yapılan bir başka çalışmada, sporcuların basketbol branşında aktif olmalarının ebeveynlerin, %46 oranında önemli bir etkisi olduğu görülmüştür. (Donuk vd., 2004). 15 değişik spor branşında 451 sporcu üzerinde yapılan bir başka çalışmada da ilgili spor branşına teşvik eden unsurlara ilişkin görüşlerin sıralanmasında aile (anne-baba ve kardeşler) ilk sırada yer almaktadır (Sunay ve Saracaloğlu, 1997). Sözü edilen ve benzeri araştırmalar da dikkate alındığında, ebeveynlerin spor farkındalıklarının saptanmasının ne denli önemli olduğu ortaya çıkmaktadır. Bu çalışma da 14-16 yaşları arasında çocukları olan ebeveynlerin spor farkındalıkları belirlemek amacıyla yapılmıştır.

METOD

Araştırmanın Modeli

Bu araştırma tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Tarama modeli geçmişte olmuş ya da hala var olmakta olan olayları olduğu gibi betimleyen araştırma modeli olarak tanımlanmaktadır. Bu modele göre çok sayıda elmandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargıya sahip olmak amacıyla evrenin tümü ya da ondan alınacak örneklem üzerinden yapılan tarama düzenlemeleridir (Karasar, 2011).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 14-16 yaş arası çocuğu olan ebeveynler oluşturmuştur.

Veri Toplama Araçları Ve Süreci

Bu çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilmiş demografik bilgiler anketinin yanı sıra, Uyar ve Sunay tarafından geliştirilen spor farkındalığının ölçmek için "Spor Farkındalığı Ölçeği" kullanılmıştır (Uyar ve Sunay, 2020). İki alt boyuttan oluşan ölçek, 30 maddeden oluşmaktadır. İlk 21 soru spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutunu, 22-30 arası maddeler ise sosyal ve bireysel fayda boyutunu oluşturmaktadır. Bu çalışmada, Likert tipi veri toplama yöntemi kullanılmıştır. Spor farkındalığı ölçeğinin geçerlilik ve güvenilirliği için ölçeği geliştiren araştırmacılar tarafından Cronbach Alpha Güvenilirlik Katsayısına bakılmış, hem Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) (birinci ölçek deneme grubu), hem de Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) (ikinci ölçek deneme grubu) yapılan grubun, ölçeğin geneli ve alt boyutlarında yüksek güvenilirlikte olduğu tespit edilmiştir. Geçerlilik kanıtı elde etmek için yapılan Doğrulamalı Faktör Analizi (DFA) sonucunda tüm maddelere ait t değerlerinin 0.01 düzeyinde manidar olduğu görülmüş ve ölçekten madde atılmamıştır. Analizler sonucunda şekillenen ölçeğin alternatif uyum indeks değerlerine bakılmış, bu değerlerden GFI değerinin iyi uyum, χ^2 /sd , RMSEA, SRMR, CFI, NNFI, IFI değerlerinin ise mükemmel uyum değerlerine karşılık geldiği görülmüştür. Bu bilgiler doğrultusunda geliştirilen ölçeğin bireylerin spor farkındalığını ölçmek için kullanılan bir ölçme aracı olduğu söylenebilir (Uyar ve Sunay, 2020).

Verilerin Analizi

Google form ile ilgili ölçek araştırmanın çalışma grubunu oluşturularak velilere ulaştırılmıştır. 93 erkek 153 kadın olmak üzere 246 gönüllü veliye ölçek uygulanmıştır. 246 veliye uygulanan anket sonucunda toplam iki alt boyuttan ve 30 maddeden oluşan ölçek bilgisayar ortamında SPSS 20.0 (Statistical PackageForTheSocialScienceFor Windows) programı ile analiz edilmiştir. Yapılan normallik testleri sonucunda verilerin normal dağılım gösterdiği görülmüş ve bu nedenle istatistiksel işlemlerde parametrik testlerden yararlanılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde yapılan analizlerin sonuçlarına ve yorumlarına yer verilmiştir.

Çalışma grubunu oluşturan ebeveynlerin tanımlayıcı değişkenlere göre istatistiki yüzdeler dağılım oranları Tablo 1'de gösterilmiştir. Çalışma grubunu oluşturan ebeveynlerden %62,2'sini kadınlar, %37,8'ini erkekler oluşturmaktadır. Çalışma grubunun yaş aralığı 32-42 arasındadır. Katılımcılardan %51,6'sı ortaokul mezunu, %36,6'sı lise mezununun %11,8'i lisans mezunudur.

Çalışan ebeveyn sayısı %56,5 çalışmayan ebeveyn sayısı %43,5'lik dilimi oluşturmaktadır. Çalışma grubunun gelir düzeylerine bakıldığında ise 5500 TL ve altı %27,6, 5501 TL- 7500 TL arası %24,0, 7501-9500 TL arası %22,8, 9501 TL ve üstü % 25,6'lık dilimleri oluşturmaktadır.

Tablo 1. Araştırmaya İlişkin Frekans Tablosu

Demografik Özellikler	Gruplar	Kişi Sayısı	Yüzde Değeri
Cinsiyet	Erkek	93	%37,8
	Kadın	153	%62,2
Yaş Aralığı	32-36	42	%17,1
	37-41	81	%32,9
	42 ve üzeri	123	%50,0
Eğitim Durumu	Ortaokul Mezunu	127	%51,6
	Lise Mezunu	90	%36,6
	Lisans Mezunu	29	%11,8
Çalışma Durumu	Çalışıyor	139	%56,5
	Çalışmıyor	107	%43,5
Gelir	5500 TL ve Altı	68	%27,6
	5501 TL- 7500 TL Arası	59	%24,0
	7501 TL- 9500 TL Arası	56	%22,8
	9501 TL ve Üstü	63	%25,6
Spor Özgeçmişi Var Mı?	Evet	53	%21,5
	Hayır	193	%78,5
Ailede Spor Yapan Var Mı?	Evet	106	%43,1
	Hayır	140	%56,9
Toplam		246	

Tablo 2. Çalışma Durumu Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Faktörler	Çalışma Durumu	n	\bar{x}	s.s.	t	f	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Çalışıyor	139	2,85	0,900	-5,75	7,263	0,008*
	Çalışmıyor	107	3,47	0,745	-5,89		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Çalışıyor	139	1,79	0,597	-2,43	0,206	0,650
	Çalışmıyor	107	1,99	0,695	-2,38		

p<0,05*

Tablo 2'de ebeveynlerin çalışma durumu değişkenlerine göre istatistik sonuçları gösterilmiştir. Spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutunda çalışan ve çalışmayan ebeveynler arasında anlamlı farklılık görülmüştür.

Tablo 3. Cinsiyet Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Faktörler	Cinsiyet	n	\bar{x}	s.s.	t	f	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Kadın	153	3,35	0,832	5,51	0,009	0,925
	Erkek	93	2,75	0,854	5,47		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Kadın	153	1,90	0,681	0,68	1,020	0,314
	Erkek	93	1,84	0,591	0,71		

Tablo 3’de gösterilen cinsiyet değişkenine göre ortaya çıkan sonuçlarda her iki boyutta da anlamlı farklılıklar görülmemiştir.

Tablo 4. Spor Özgeçmişine İlişkin T Testi Sonuçları

Faktörler	Spor Özgeçmiş	n	\bar{x}	s.s.	t	f	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Evet	53	2,38	0,773	-7,66	0,051	0,822
	Hayır	193	3,33	0,807	-7,85		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Evet	53	1,51	0,498	-4,87	1,349	0,247
	Hayır	193	1,98	0,649	-5,65		

Tablo 4’te spor özgeçmişine değişkeni ele alınmış olup her iki boyutta da anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 5. Ailede Spor Yapma Durumu Değişkenine İlişkin T Testi Sonuçları

Faktörler	Ailede Spor Yapan	n	\bar{x}	s.s.	t	f	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Evet	106	2,74	0,878	-6,29	1,079	0,300
	Hayır	140	3,41	0,785	-6,19		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Evet	106	1,67	0,590	-4,56	0,129	0,720
	Hayır	140	2,04	0,648	-4,61		

Tablo 5’te ailede spor yapma durumuna göre ortaya çıkan sonuçlarda her iki boyutta da anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 6. Gelir Değişkenine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Gelir	n	\bar{x}	s.s.	t	p
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	5500 TL ve Altı	68	3,53	0,752	11,374	0,000*
	5500 TL- 7500 TL Arası	59	3,27	0,862		
	7501 TL- 9500 TL Arası	56	2,87	0,804		
	9501 TL ve Üstü	63	2,77	0,927		
Sosyal ve Bireysel Fayda	5500 TL ve Altı	68	2,00	0,657	3,679	0,013*
	5501 TL- 7500 TL Arası	59	2,01	0,739		
	7501 TL- 9500 TL Arası	56	1,78	0,538		
	9501 TL ve Üstü	63	1,71	0,593		

p<0,05*

Tablo 6'da orta çıkan sonuçlarda her iki boyutta da anlamlı farklılık görülmüştür. Gelir düzeyi değişkenine ilişkin grup ortalamaları arasında gözlenen anlamlı farkın kaynağını tespit etmek amacıyla verilere Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey testi sonucu, ebeveyn farkındalık boyutlarından Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme boyutunu algılamaları açısından 5500TL ve altı gelir düzeyi olan katılımcıların farkındalık düzeylerinin 7501-9500 TL / 9501 ve üstü gelir düzeyi olan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca 5501- 7500 TL gelir düzeyi olan katılımcıların farkındalık düzeylerinin 7501-9500 TL / 9501 ve üstü gelir düzeyi olan katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Ebeveyn farkındalık boyutlarından Sosyal ve Bireysel Fayda boyutunu algılamaları açısından 9501TL ve üstü gelir düzeyi olan katılımcıların farkındalık düzeylerinin 5500TL ve altı / 5501- 7500 TL gelir düzeyi olan katılımcılardan daha düşük olduğu görülmüştür.

Tablo 7. Yaş Değişkenine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Yaş	n	\bar{x}	s.s.	t	f
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	32-36	42	3,25	0,834	2,498	0,084
	37-41	81	3,25	0,900		
	42 ve üzeri	123	3,00	0,889		
Sosyal ve Bireysel Fayda	32-36	42	1,83	0,593	0,192	0,825
	37-41	81	1,91	0,688		
	42 ve üzeri	123	1,88	0,657		

Tablo 7'de ortaya çıkan sonuçlarda her iki boyutta da anlamlı farklılık görülmemiştir.

Tablo 8. Eğitim Durumu Değişkenine İlişkin Tek Yönlü ANOVA Testi Sonuçları

Faktörler	Eğitim Durumu	n	\bar{x}	s.s.	t	P
Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme	Ortaokul Mezunu	127	3,46	0,797	23,435	0,00*
	Lise Mezunu	90	2,85	0,817		
	Lisans Mezunu	29	2,53	0,907		
Sosyal ve Bireysel Fayda	Ortaokul Mezunu	127	2,07	0,641	12,910	0,00*
	Lise Mezunu	90	1,71	0,587		
	Lisans Mezunu	29	1,56	0,615		

p<0,05*

Tablo 8 'de çıkan sonuçlarda eğitim durumuna ilişkin değişkenin her iki boyutunda da anlamlı farklar olduğu görülmüştür. Eğitim durumu değişkenine ilişkin grup ortalamaları arasında gözlenen anlamlı farkın kaynağını tespit etmek amacıyla verilere Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Yapılan Tukey testi sonucu, ebeveyn farkındalık boyutlarından Spor Bilgisi ve Bilgiyi Ayırt Etme boyutunu algılamaları açısından ortaokul mezunu katılımcıların farkındalık düzeylerinin lise mezunu ve lisans mezunu katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür. Ayrıca ebeveyn farkındalık boyutlarından Sosyal ve Bireysel Fayda boyutunu algılamaları açısından ortaokul mezunu katılımcıların farkındalık düzeylerinin lise mezunu ve lisans mezunu katılımcılardan daha yüksek olduğu görülmüştür.

TARTIŞMA VE SONUÇ

Araştırmanın konusu olan ölçeğe verilen yanıtlar değerlendirildiğinde, velilerin gelir düzeyi ve eğitim düzeyleri arasında her iki boyutta da anlamlı farklılık görülmektedir. Yapılan araştırmada gelir düzeyi artıkça farkındalık düzeyi düştüğü görülmüştür. Gelir düzeyindeki anlamlı farklılık sebebiyle Post Hoc testlerinden Tukey testi uygulanmıştır. Birinci boyut olan spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutunda gelir düzeyi 5500 TL ve altı olanlar ile gelir düzeyi 5500 -7500 TL arasına sahip olanlar daha yüksek gelir düzeyine sahip olan bireylere göre daha fazla spor farkındalığına sahip olduğu görülmüştür. İkinci boyut olan sporun sosyal ve bireysel faydası boyutunda sadece gelir düzeyleri 5500 TL olanlarla diğer örneklem grubu arasında anlamlı farklılıklar görülmüştür. Uyar tarafından yapılan spor farkındalığı ölçeğinin geliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarının değerlendirilmesi adlı doktora çalışmasında ise gelir düzeyi yüksek olan bireylerde spor farkındalığı düzeyi de yüksek olarak saptanmıştır (Uyar, 2019).

Literatür incelendiğinde, eğitim düzeyi artıkça spor farkındalığının artığına dair birçok araştırma bulunmaktadır (Ergül, 2016; Eski, 2010). Ancak çalışmada eğitim durumuna bakıldığında ortaokul mezunları, lise ve lisans mezunları arasındaki farklar ortaokul lehine olacak şekilde görülmüştür. Ortaokul ve lise arasında anlamlı farklılık yoktur. Bu farklılığın sebebi olarak eğitim seviyesi yüksek olan ebeveynlerin çocuklarının sportif faaliyetlere ayıracakları zaman dilimini akademik anlamda kullanma isteklerinin ön planda olmasından kaynaklandığı düşünülebilir. Yüksel (2015) tarafından yapılan eğitim düzeyi farklılıklarının spora yansması adlı çalışmada elde edilen bulgular çalışmayı destekler niteliktedir. Çalışmada ilkokul ve lise mezunlarının lisans ve lisansüstü mezunlarına göre daha düzenli spor yaptıklarını belirtmiştir. Eğitim seviyesi düştükçe düzenli spor yapan bireylerin ebeveyn olarak düşünüldüğünde spor farkındalıklarının daha yüksek olması beklenen bir durumdur (Yüksel, 2015). Uyar'ın çalışmasında ise eğitim düzeyi yüksek olan bireylerde spor farkındalığı düzeyinde de yüksek çıktığı görülmüştür (Uyar, 2019).

Çalışma durumuna bakıldığında, spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutunda çalışmayan ebeveynlerin farkındalık düzeylerinin çalışan ebeveynlere oranla daha yüksek çıktığı görülmüştür. Bunun nedeninin çalışmayan ebeveynlerin evde daha fazla vakit geçirdiklerinden dolayı çocuklarına daha iyi gözlemledikleri, sportif istek ve ihtiyaçları doğrultusunda yönlendirme yapabildikleri olduğu düşünülebilir.

Ailede sporla uğraşan ebeveynlerin spor farkındalığını etkileme durumuna bakıldığında çalışmada anlamlı farklılık görülmemiştir. Uyar (2019), İlkim ve arkadaşlarının (2021) çalışmalarında her iki boyutta da anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Yaş durumuna bakıldığında, çalışmada anlamlı farklılıklar gözlenmemiştir. İlkim ve arkadaşlarının (2021) yapmış olduğu çalışmada benzer şekilde yaş durumuna göre farklılık bulunmamıştır. Uyar tarafından da yapılan çalışmada spor farkındalığı için spor bilgisi ve bilgiyi ayırt etme boyutunda benzer şekilde anlamlı farklılıklara rastlanmamıştır. Ancak aynı değişken için bir başka boyut olan sosyal ve bireysel fayda boyutuna bakıldığında bu çalışmanın aksine Uyar'ın çalışmasında anlamlı farklılıklar görülmüştür (Uyar, 2019)

Cinsiyet durumuna göre bakıldığında çalışmada anlamlı farklılıklar görülmemiştir. 2021 yılında Düz tarafından yapılan çalışmada da yine bu çalışmaya benzerlik gösterecek şekilde cinsiyet durumunda anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Düz, 2021). Uyar tarafından yapılan çalışmada cinsiyeti erkek olan bireylerin spor farkındalık düzeyinin daha yüksek çıktığı görülmüştür. İlkim ve arkadaşlarının 2021 de yaptığı çalışmada spor farkındalığının cinsiyete göre olan durumunda erkeklerin spor farkındalığının daha yüksek olduğu görülmüştür.

Çalışmada eğitim düzeyi yüksek ebeveynlerin spor farkındalığının düşük çıkmasının nedeni çocuklarının akademik yönden ilerlemesini olumsuz etkileyebileceği olabilir. Sporun insanlara çok yönlü kazanımlar sağladığı, yalnız bedensel faaliyetler bütünü değil aynı zamanda ruhsal ve zihinsel gelişim sağladığı görülmektedir (Donnelly ve Lambourne, 2011). Çocukların sportif faaliyete katılımı sonrasında daha düzenli ve tertipli ders çalıştıkları, okula gitme isteklerinin artması gibi akademik açıdan olumlu etkileri görülmüştür (Yalçın ve Balcı, 2013). Bu gelişimler neticesinde ebeveynlerin spor farkındalık düzeylerini artırmak ve sporun akademik başarıyı olumlu etkilediğini anlatan bilgilendirme seminerleri düzenlenebilir.

Elde edilen sonuçlara dayalı olarak; 14-16 yaş aralığında çocuk sahibi olan ebeveynlerin spor farkındalık düzeylerini artırmak ve geliştirmek için bilgilendirme seminerleri düzenlenebilir. Ebeveynlere çocukları ile

birlikte sportif aktivitelere düzenli olarak katılım sağlaması teşvik edilebilir. Çocukların yetenekleri doğrultusunda başarılı ve mutlu olacağı spor branşlarına yönlendirmek için alanında uzman eğitmenlerden yardım alınabilir. Çocukların mümkünse yapacakları branşları kendilerinin seçmeleri ebeveynleri tarafından teşvik edilmelidir. Aileler, çocukları spora yönlendirmede ilgili spor aletlerini, spor alanlarını, öğretici veya antrenörleri bulmalıdırlar. Bunun sonucunda çocukların sosyalleşme becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Çocuklarda hareketsiz yaşam tarzını en düşük seviyede tutmak için sporun ideal bir araç olması ve çocukların bedensel gelişimlerine katkı sağlaması için destekleyici sportif faaliyetler yapılabilir. Bunun sonucunda çocukların sosyalleşme becerilerinin gelişmesine katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Bundan sonraki yapılacak çalışmalarda farklı yaş gruplarının da dahil olduğu daha geniş kapsamlı çalışmalar yapılarak literatüre katkı sağlanabilir.

KAYNAKLAR

- Baxter-Jones, A.D., Maffulli, N. (2003). TOYA StudyGroup, Parentalinfluence on SportParticipation in Elite YoungAthletes, Journal Sports MedicinePhysicalFitness, Jun;43(2),pp.250-255.
- Deikman, A. J. (1996). I ' equalsawareness', Journal of ConsciousnessStudies, 3 (4), pp. 350-6.
- Donnelly, J. E. Lambourne K. (2011). Classroom-Based Physical Activity, Cognition, and Academic Achievement. Preventive Medicine 52 S36-S42.
- Donuk, B., Balcıoğlu, İ., Şenduran, F., Ülker, İ. (2004). İstanbul'da Yaşayan 14-16 Yaş Grubu Genç Basketbol Sporcularının Psikososyal ve Demografik Özellikleri, 10. İCHBER-SD Avrupa Kongresi ve SBD 8. Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, Antalya, 17-20.
- Dökmen, Ü. (2002). Yarına Kim Kalacak? Evrenle Uyumlaşma Sürecinde Var olmak Gelişmek Uzlaşmak. İstanbul: Kişisel Gelişim Dizisi Sistem Yayıncılık. Yayın No: 242.
- Düz, S. (2021). Üniversite Öğrencilerinin Spor Farkındalık Düzeylerinin İncelenmesi, 1203.
- Ergül, M. A., Tınaz, C., & Ertaç, M. (2016). Lise öğrencilerinin spora yönelik farkındalık düzeylerine etki eden faktörlerin incelenmesi: Tenis branşı örneği. Spor Bilimleri Dergisi, 27(2), 69-83.
- Eski, T. (2010). Ortaöğretim Öğrencilerinin Kış Sporuna Yönelik Farkındalık Düzeylerinin Değerlendirilmesi. Yayımlanmamış Doktora Tezi. Gazi Üniversitesi.
- Germer, C. (2004). What İs Mindfulness? InsightJournal, 22, 24- 29.
- Güven, Ö. (2006). Beden eğitimi ve spora katılımda aile faktörü. Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi, 10(10), 81-90.
- Hekim, M. (2016). Çocuklarda Beden Eğitimi, Spor ve Oyun Etkinliklerine Katılımın Kemik Gelişimi Üzerine Etkilerinin Değerlendirilmesi. Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi, 5(2), 66- 71.
- İlkım, M., Özoğlu, F., & Kalaycı, M. C. (2021). Evaluation Of Sports Awareness Of Parents Of IndividualsWithAutismAttendingTo Sports Clubs. AboutThis Special Issue, 76.
- Kabat-Zinn, J. (2005). Full CatastropheLiving: Using Thewisdom Of Your Body Andmindt of acestress, Pain, Andillness, 3.Baskı, New York, BantamDell.
- Karasar, N. (2011). Bilimsel Araştırma Yöntemleri. Ankara: Nobel Yayınları.
- Knight, C. J. (2019). Revealingfindings in youthsportparentingresearch. KinesiologyReview, 8, 252-259.
- Saka, T., Yıldız, Y., Tekbaş, Ö. F., & Aydın, T. (2008). Genç Erkeklerde Spor Okulu Eğitim Programlarının Bazı Antropometrik ve Fonksiyonel Testler Üzerine Etkisi. Niğde Üniversitesi Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 2(1), 1-8.
- Siegel, R.D., Germer, C.K., Olendzki, A. (2009). Mindfulness: What İs İt? WhereDid İt ComeFrom?, ClinicalHandbook Of Mindfulness, 1. Baskı, F. Didonna (Ed), New York: Usa, Springer Publishing, s.17-35.
- Smeeton, N. J., &Huys, R. (2011). Anticipation of tennis-shotdirectionfromwhole-bodymovement: The role of movementamplitudeanddynamics. Human MovementScience, 30(5), 957-965.
- Sunay, H. &Saracaloğlu, A.S., (1997). Türk Sporcusunun Spordan Beklentileri ile Spora Yönelten Unsurlar, Uluslararası Spor Bilimleri Kongresi, AIESER Singapur, 4-6.
- Uğurlu, F. M. (2018). Sporda Cinsiyet Ayrımı. Nobel Akademik Yayıncılık Eğitim Danışmanlık Tic. Ltd.
- Uyar, Y. (2019). Spor farkındalığıölçeğiningeliştirilmesi ve toplumun spor farkındalıklarınındeğerlendirilmesi. (Yayımlanmamış Doktora Tezi).
- Uyar, Y.& Sunay, H. (2020). Spor Farkındalığı Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışması. Spormetre Beden Eğitimi ve Spor Bilimleri Dergisi, 18(1), 46-58.
- Yıldız, A. (2015). Ebeveynlerin Çocuklarının Beden Eğitimi ve Spor Dersine Katılımına Yönelik Tutumlarının İncelenmesi. Yayımlanmış Yüksek Lisans Tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yılmaz, O., & Kartal, R. (2022). Tenis sporunda ailenin rolü ve önemi. Gaziantep Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi, 7(3), 277-286.
- Yıldız, E., & Çetin, Z. (2018). Sporun psiko-motor gelişim ve sosyal gelişime etkisi. Hacettepe UniversityFaculty of HealthSciencesJournal, 5(2), 54-66.
- Yüksel, M. (2015). Eğitim Düzeyi Farklılıklarının Spora Yansması. International Journal of SocialScience, 150-164.